

Tweekleurig hooibeestje

Coenonympha arcania

Het tweekleurig hooibeestje is een verdwenen standvlinder die in 1988 voor het laatst is gezien. De soort kwam vooral op de Veluwe voor. Hij vloog in één generatie tussen midden juni en midden juli.

Levenscyclus en gedrag

De waardplanten van het tweekleurig hooibeestje zijn diverse grassoorten, vooral schapengras maar ook beemdgras, struisgras of parelgras. De eitjes worden afzonderlijk op de waardplant afgezet. Het vrouwtje heeft een voorkeur voor polletjes die groeien in een open vegetatie of bij kale grond. De rupsen groeien traag en overwinteren halfvolgroeid, diep verborgen in de graspol. De soort verpopt zich vlak bij de bodem aan stengeltjes van grassen of kruiden. De vlinders drinken nectar van kruiden maar kunnen ook op (dauw)water zo'n 10 dagen blijven leven. De dichtheid op de vliegplaatsen is hoog, ca 64 individuen per ha. De mannetjes vinden de vrouwtjes overwegend door middel van patrouillevluchten. (BINK 1992).

Vliegtijd en overwintering

Het tweekleurig hooibeestje vloog in één generatie tussen 11 juni en 15 juli. De uiterste data waarop een vlinder is waargenomen zijn 2 juni en 12 augustus. De soort overwintert als halfvolgroeide rups.

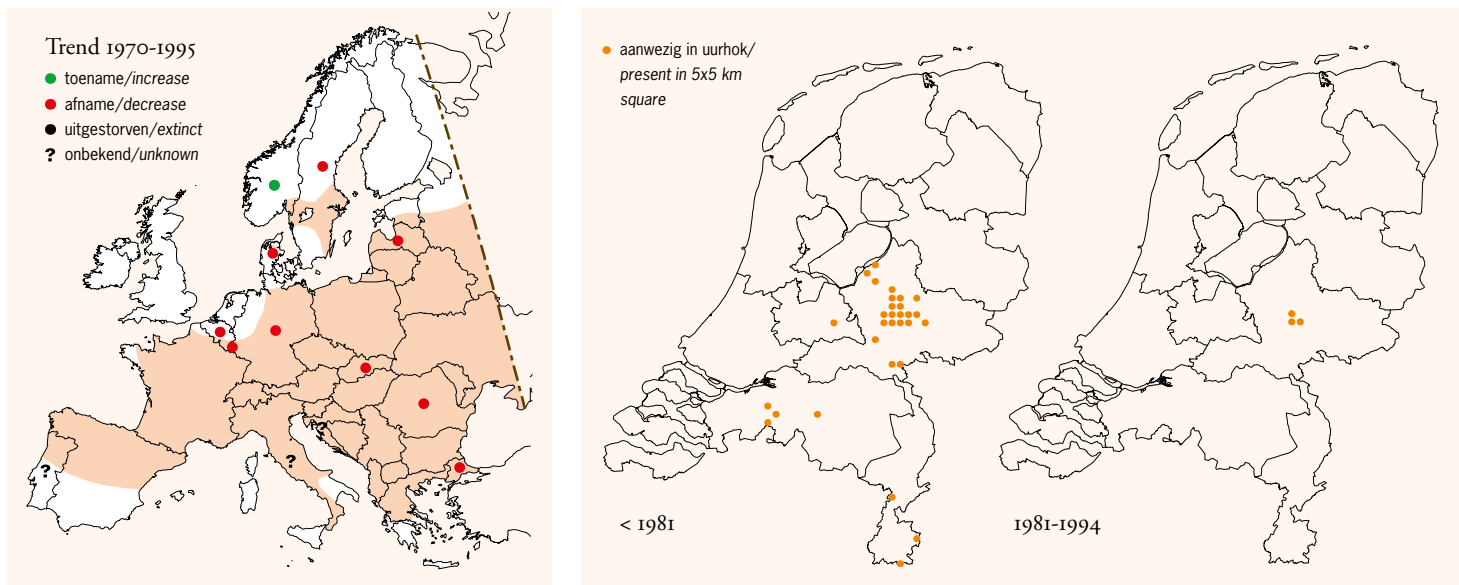
Leefgebied

Het tweekleurig hooibeestje komt voor bij warme droge schrale open graslanden op zonnige beschutte plaatsen. Hij wordt zowel op zandgrond als op kalk gevonden. Altijd zijn in de buurt van het leefgebied struweel, grotere vrijstaande bomen of een bosrand aanwezig. Soms leeft deze soort op open plaatsen in bossen en heeft dan een voorkeur voor drie tot vijfjarige kapvlakten.

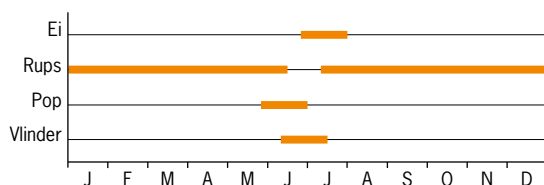

Mobiliteit, verspreiding en trend

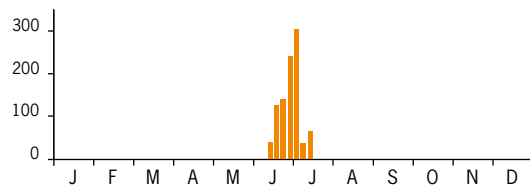
Het tweekleurig hooibeestje is een weinig mobiele vlinder. Aan het begin van de twintigste eeuw kwam de soort op een aantal verspreide plaatsen in Zuid- en Midden-Nederland voor. De grootste populaties vlogen op de Veluwe en in het Rijk van Nijmegen. Daarnaast kwam hij voor bij Breda, de Utrechtse heuvelrug en in Zuid-Limburg. Geleidelijk aan verdween de soort overal. Begin jaren tachtig kwam hij alleen nog voor langs de zuidelijke Veluwezoom en vloog daar toen nog talrijk. In 1984 werden er nog tientallen exemplaren geteld op twee vliegplaatsen op de Hoge

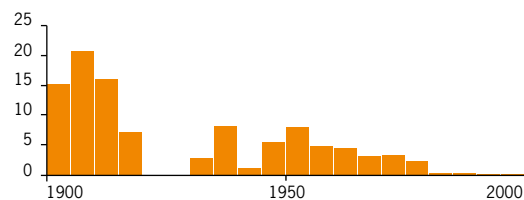
Stadia-diagram /
Life cycle diagram
(respectively egg, caterpillar,
pupa, imago)

Vliegtijd /Flight period

Trend 1900-2000

Veluwe en bij Terlet. Na de koude september en winter van 1986 en het natte voorjaar van 1987 was de soort vrijwel verdwenen. Het laatste individu werd daar in 1988 gezien. De dichtstbijzijnde populaties vliegen nu in de Eifel en de zuidelijke Ardennen. (VAN SWAAY 1998B, VELING 1999).

Bescherming

Het tweekleurig hooibeestje stond als 'ernstig bedreigd' op de Rode Lijst van 1995, maar als 'verdwenen' op die van 2006. De soort wordt beschermd volgens de Flora- en faunawet. Op Europees niveau is hij niet bedreigd en over het algemeen is het voorkomen stabiel. De soort staat op de

Waalse en Duitse Rode Lijst. (VAN SWAAY & WARREN 1999).

De belangrijkste oorzaak van het verdwijnen is waarschijnlijk de verruiging en het dichtgroeien van schrale graslanden. Juist de graslanden in de nabijheid van bosschages zijn dichtgegroeid, waardoor het schapengras daar verdwijnt en het vrouwtje geen geschikte open afzetplaatsen voor de eitjes kan vinden. Dit lijkt althans de oorzaak te zijn van het verdwijnen van de Hoge Veluwe en Terlet. Slecht weer, zoals in de winter van 1986, geeft zo'n kwijnende populatie de genadeklap. (VAN DER MERWE 1983).

Voor herstel van het leefgebied van het tweekleurig hooibeestje is het nodig dat er meer variatie komt in bosranden die grenzen aan open schrale graslanden. Dit kan bijvoorbeeld door inhammen te kappen. Ook moet het open schrale grasland worden hersteld, bijvoorbeeld door extensieve begrazing of een gefaseerd maaibeheer. Dan wordt verruiging tegengegaan en ontstaan er weer plekkjes met open grond.

Toekomst

Vermoedelijk houdt het tweekleurig hooibeestje voorlopig de status van verdwenen soort. Er is op dit moment nog onvoldoende kennis van het leefgebied om herintroductie te overwegen.

SUMMARY

Pearly Heath *Coenonympha arcania*

Coenonympha arcania used to be a resident; it became extinct here in 1988. It occurred in dry, nutrient-poor grassland near woodland edges. Several species of grass, especially *Festuca ovina*, served as larval foodplant. It flew in one generation from mid-June until mid-July and hibernated as a half-grown caterpillar.